

O'ZBEKISTON MILLIY UNIVERSITETI JIZZAX FILIALI

ISSN 2181-3884

ZAMONAVIY ILMIY-TEXNIK TADQIQOTLAR

xalqaro jurnali

Vol. 2 No. 3

2026

**International Journal of
Contemporary Scientific
and Technical Research**

**Volume 2 Issue 3
2026**

**Zamonaviy ilmiy-texnik
tadqiqotlar xalqaro jurnali**

**3-son
2026**

**Международный журнал
современных научно-
технических
исследований**

**Том 2 Выпуск 3
2026**

MIRZO ULUG'BEK NOMIDAGI O'ZBEKISTON MILLIY UNIVERSITETINING JIZZAX FILIALI

Xalqaro ilmiy-elektron jurnali

Tahrir kengashi raisi:

P.f.d., prof., O.X. Turakulov

Bosh muharrir:

A.A. Abdumalikov

Tahrir kengashi mas'ul kotibi:

D.M. Jomurodov

Tahririyat hay'ati:

1. B.f.d., prof., S. Murodova (O'zMU Jizzax filiali, UZB)
2. P.f.n., prof., S. Usmanov (O'zMU Jizzax filiali, UZB)
3. T.f.n., dos., S. Tavboev (O'zMU Jizzax filiali, UZB)
4. F.f.d., prof., N. Djusupov (O'zDJTU, UZB)
5. T.f.d., dos., S. Ruzimov (TTPU, UZB)
6. P.f.d., prof., G. Lekerova (SKU, KZH)
7. DSc., Ali Coşkan (ASUI, TR)
8. T.f.d., prof., D. Irgasheva (TATU, UZB)
9. T.f.d., prof., I. Siddikov (NRU TIIAME, UZB)
10. T.f.n., dos., S. Eshkabilov (NDU, US)

Zamonaviy ilmiy-texnik tadqiqotlar xalqaro elektron jurnali (International Journal of Contemporary Scientific and Technical Research) O'zMU Jizzax filiali Kengashining qaroriga asosan tashkil etilib, 2022-yil 9-sentabrda O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Administratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №038200 raqami bilan ro'yxatidan o'tkazilgan, shuningdek davlatlararo standartlar talabi asosida O'zbekiston Milliy kutubxonasidan jurnal uchun 2181-3884 ISSN raqami olingan.

© "O'zMU Jizzax filiali" – 2023

Tahririyat manzili:

130100, Jizzax viloyati, Jizzax shahri,
Sh.Rashidov Shox ko'chasi, 259-uy.

GENERATIV SUN'IY INTELLEKT TEXNOLOGIYALARINING INGLIZ TILINI O'QITISH SAMARADORLIGIGA TA'SIRI

Pulatova Sabrina Gamitovna

Urganch Innovatsion universiteti, talaba. e-mail: pulatovasabrina5@gmail.com

Аннотатсия.

Ushbu tadqiqot ingliz tilini o'qitish jarayonida generativ sun'iy intellekt texnologiyalaridan foydalanishning pedagogik samaradorligini o'rganishga bag'ishlangan. Unda generativ sun'iy intellekt vositalarining talabalarning leksik va grammatik kompetensiyasi, yozma va og'zaki nutq ko'nikmalari, o'qib va tinglab tushunish qobiliyati, mustaqil ta'lim faoliyati hamda o'quv motivatsiyasiga ta'siri tahlil qilinadi. Generativ sun'iy intellekt individual o'quv ehtiyojlariga mos topshiriqlar yaratish, tezkor va shaxsiylashtirilgan fikr-mulohaza taqdim etish, dialogik mashqlarni tashkil etish, matnlarni tahrirlash va turli kommunikativ vaziyatlarni modellashtirish imkonini beruvchi zamonaviy pedagogik vosita sifatida talqin etiladi. Tadqiqotda ushbu texnologiyalardan maqsadli va metodik jihatdan asoslangan foydalanish ingliz tilini o'rganish jarayonining interaktivligi, individuallashuvi va samaradorligini oshirishi mumkinligi asoslanadi. Shu bilan birga, generativ sun'iy intellektidan foydalanishda akademik halollik, axborotning ishonchliligi, talabaning mustaqil fikrlashi va o'qituvchining pedagogik nazorati kabi masalalarga alohida e'tibor qaratish zarurligi ta'kidlanadi.

Kalit so'zlar: generativ sun'iy intellekt, ingliz tilini o'qitish, sun'iy intellekt vositalari, kommunikativ kompetensiya, shaxsiylashtirilgan ta'lim, adaptiv ta'lim, raqamli pedagogika, fikr-mulohaza, mustaqil ta'lim, EFL.

ВЛИЯНИЕ ТЕХНОЛОГИЙ ГЕНЕРАТИВНОГО ИСКУССТВЕННОГО ИНТЕЛЛЕКТА НА ЭФФЕКТИВНОСТЬ ОБУЧЕНИЯ АНГЛИЙСКОМУ ЯЗЫКУ

Пулатова Сабрина Гамитовна

Ургенчский инновационный университет, студентка.

Аннотация.

Исследование посвящено изучению педагогической эффективности использования технологий генеративного искусственного интеллекта в процессе обучения английскому языку. Анализируется влияние инструментов генеративного искусственного интеллекта на лексическую и грамматическую компетенции студентов, навыки письменной и устной речи, способности к пониманию прочитанного и восприятию речи на слух, самостоятельную учебную деятельность и учебную мотивацию. Генеративный искусственный интеллект рассматривается как современный педагогический инструмент, позволяющий создавать задания с учётом индивидуальных образовательных потребностей, предоставлять оперативную и персонализированную обратную связь, организовывать диалоговые упражнения, редактировать тексты и моделировать различные коммуникативные ситуации. Обосновывается, что целенаправленное и методически обоснованное использование данных технологий может повысить интерактивность, индивидуализацию и эффективность процесса изучения английского языка. Вместе с тем подчёркивается необходимость уделять особое внимание вопросам академической добросовестности, достоверности информации, самостоятельности мышления студентов и педагогического контроля со стороны преподавателя.

Ключевые слова: генеративный искусственный интеллект, обучение английскому языку, инструменты искусственного интеллекта, коммуникативная компетенция, персонализированное обучение, адаптивное обучение, цифровая педагогика, обратная связь, самостоятельное обучение, EFL.

THE IMPACT OF GENERATIVE ARTIFICIAL INTELLIGENCE TECHNOLOGIES ON THE

EFFECTIVENESS OF ENGLISH LANGUAGE TEACHING

Pulatova Sabrina Gamitovna

Urgench Innovation University, Student.

Abstract.

This study examines the pedagogical effectiveness of using generative artificial intelligence technologies in English language teaching. It analyzes the impact of generative AI tools on students' lexical and grammatical competence, written and spoken language skills, reading and listening comprehension, independent learning activities, and learning motivation. Generative artificial intelligence is regarded as a modern pedagogical tool that enables the creation of tasks tailored to individual learning needs, provides immediate and personalized feedback, facilitates interactive dialogue-based activities, supports text editing, and allows the modeling of various communicative situations. The study argues that the purposeful and methodologically grounded use of these technologies can enhance the interactivity, personalization, and effectiveness of English language learning. At the same time, particular attention should be paid to academic integrity, information reliability, students' independent thinking, and teachers' pedagogical oversight when using generative artificial intelligence.

Keywords: generative artificial intelligence, English language teaching, AI tools, communicative competence, personalized learning, adaptive learning, digital pedagogy, feedback, independent learning, EFL.

Kirish. Raqamli transformatsiya jarayonlarining jadallashuvi ta'lim tizimiga yangi texnologik yechimlarni joriy etish zaruratini kuchaytirmoqda. Ayniqsa, sun'iy intellekt texnologiyalarining rivojlanishi o'qitish mazmuni, metodlari va vositalarini qayta ko'rib chiqishga olib kelmoqda. So'nggi yillarda generativ sun'iy intellekt vositalari matn yaratish, savollarga javob berish, dialog olib borish, topshiriqlar tuzish, matnlarni tahrirlash, tarjima qilish va individual tavsiyalar berish imkoniyatlari bilan ta'lim amaliyotida alohida o'rin egallamoqda. Mazkur imkoniyatlar ingliz tilini o'qitishda ham yangi pedagogik sharoitlarni yuzaga keltirib, o'quv jarayonini individuallashtirish, interaktivlashtirish va talabanning faol ishtirokini kuchaytirish imkonini bermoqda.

Zamonaviy ingliz tili ta'limida asosiy maqsad talabanning grammatik va leksik bilimlarni egallashi bilangina cheklanmaydi. U ingliz tilida real kommunikativ vaziyatlarda mustaqil fikr bildira olishi, matn yaratishi, suhbat olib borishi, axborotni tahlil qilishi va o'z nutqini kommunikativ maqsadga mos ravishda tashkil eta olishi lozim. Biroq an'anaviy o'qitish jarayonida auditoriya vaqti cheklanganligi, talabalarning til bilish darajasidagi farqlar, individual xatolarni batafsil tahlil qilish uchun yetarli imkoniyat bo'lmasligi hamda barcha o'rganuvchilarga bir xil darajada tezkor feedback berishning murakkabligi ta'lim samaradorligiga ta'sir qiluvchi omillardan biri bo'lib qolmoqda. Generativ sun'iy intellekt texnologiyalarining pedagogik imkoniyatlari aynan shu muammolarning ayrimlarini bartaraf etishga xizmat qilishi mumkin.

Generativ sun'iy intellekt an'anaviy raqamli ta'lim vositalaridan foydalanuvchi so'roviga mos yangi mazmunni avtomatik tarzda ishlab chiqishi bilan farqlanadi. Ingliz tilini o'qitish jarayonida bunday texnologiyalar yordamida talabanning til darajasi va individual ehtiyojlariga mos mashqlar, dialoglar, grammatik topshiriqlar, lug'at bilan ishlash materiallari, esse mavzulari va kommunikativ vaziyatlarni yaratish mumkin. Shu bilan birga, talaba yozgan matnni tahlil qilish, grammatik yoki uslubiy kamchiliklarni ko'rsatish, alternativ ifoda variantlarini taklif etish hamda mustaqil mashq qilish uchun qo'shimcha topshiriqlarni shakllantirish imkoniyati paydo bo'ladi. Natijada o'qitish jarayoni umumiy standart topshiriqlardan ko'ra individual ehtiyojlarga yo'naltirilgan shaklga o'tishi mumkin.

Generativ sun'iy intellektning ingliz tilini o'qitishdagi muhim xususiyatlaridan biri uning interaktiv kommunikativ muhit yaratish imkoniyatidir. Talaba sun'iy intellekt bilan turli mavzularda ingliz tilida suhbatlashishi, real hayotga yaqin kommunikativ vaziyatlarni modellashtirishi, savol-javoblar orqali so'z boyligini kengaytirishi va nutqiy reaksiyalarni mashq qilishi mumkin. Masalan, ishga qabul qilish suhbat, aeroportdagi muloqot, konferensiya muhokamasi, mijoz bilan suhbat yoki akademik diskussiya kabi vaziyatlarni sun'iy intellekt yordamida qayta-qayta mashq qilish talabanning kommunikativ ishonchini va til faolligini oshirish uchun qulay sharoit yaratadi.

Mazkur texnologiyalar, ayniqsa, yozma nutqni rivojlantirishda katta pedagogik salohiyatga ega. Talaba ingliz tilida yozilgan matnini generativ sun'iy intellekt vositasiga taqdim etib, uning grammatik to'g'riligi, leksik tanlovi, mantiqiy izchilligi va uslubiy xususiyatlari bo'yicha tezkor fikr-mulohaza olishi mumkin. Agar bunday feedback o'qituvchi nazorati va aniq metodik ko'rsatmalar asosida tashkil etilsa, talaba xatolarini anglash, matnni qayta ko'rib chiqish va o'z yozuv strategiyalarini takomillashtirish imkoniyatiga ega bo'ladi. Shu tariqa generativ sun'iy intellekt tayyor matn ishlab beruvchi vosita emas, balki talabanning o'z faoliyatini tahlil qilishi va rivojlantirishi uchun qo'llab-quvvatlovchi pedagogik resurs sifatida foydalanilishi maqsadga muvofiqdir.

Bundan tashqari, generativ sun'iy intellekt til o'rganishni individuallashtirish imkoniyatlarini sezilarli darajada kengaytiradi. An'anaviy auditoriya sharoitida bir guruhdagi barcha talabalar uchun bir xil murakkablikdagi materiallar qo'llanishi mumkin. Sun'iy intellekt esa topshiriq mazmuni, murakkabligi va hajmini talabaning tayyorgarlik darajasiga qarab moslashtirish imkonini beradi. Masalan, boshlang'ich darajadagi talaba uchun sodda grammatik konstruksiyalarga asoslangan dialoglar yaratilsa, yuqori darajadagi talaba uchun akademik argumentatsiya, murakkab sintaktik birliklar yoki kasbiy kommunikatsiya bilan bog'liq topshiriqlar ishlab chiqilishi mumkin. Bu esa differensial va adaptiv ta'lim tamoyillarini amaliyotga samarali joriy etishga xizmat qiladi.

Shu bilan birga, generativ sun'iy intellekt texnologiyalarini ingliz tilini o'qitishga joriy etish faqat ijobiy imkoniyatlar bilan cheklanmaydi. Sun'iy intellekt tomonidan yaratilgan ma'lumotlarning har doim ham aniq va ishonchli bo'lmashligi, noto'g'ri lingvistik tavsiyalar yuzaga kelishi, talabalarning tayyor javoblarga haddan tashqari tayanishi, mustaqil fikrlash va ijodiy faoliyatning pasayishi, shuningdek, akademik halollik bilan bog'liq muammolar pedagogik jihatdan jiddiy e'tibor talab etadi. Agar talaba generativ vositadan o'z fikrini rivojlantirish emas, balki topshiriqni to'liq uning zimmasiga yuklash uchun foydalansa, texnologiya o'rganish samaradorligini oshirish o'rniga kognitiv passivlikni kuchaytirishi mumkin.

Shu sababli generativ sun'iy intellekt vositalaridan foydalanishda o'qituvchining roli kamaymaydi, aksincha, yanada murakkablashadi. O'qituvchi sun'iy intellektdan foydalanish maqsadini belgilashi, topshiriqlarni pedagogik nuqtayi nazardan loyihalashi, yaratilgan kontentni tekshirishi, talabani axborotni tanqidiy baholashga o'rgatishi va sun'iy intellektdan foydalanish chegaralarini aniq belgilashi zarur. Bunday sharoitda o'qituvchi bilimning yagona manbai sifatida emas, balki o'quv jarayonining dizayneri, maslahatchisi, moderatori va raqamli ta'lim faoliyatini boshqaruvchi subyekt sifatida namoyon bo'ladi.

Mavzuning dolzarbligi generativ sun'iy intellektning ingliz tilini o'qitish amaliyotiga tez kirib kelayotgani bilan birga, undan foydalanish samaradorligini faqat texnologik imkoniyatlar asosida emas, balki pedagogik natijalar orqali baholash zarurati bilan belgilanadi. Xususan, generativ sun'iy intellektning talabalarning kommunikativ kompetensiyasi, leksik-grammatik bilimlari, yozma va og'zaki nutqi, o'quv motivatsiyasi, mustaqil ta'lim va refleksiv ko'nikmalariga qanday ta'sir ko'rsatishini aniqlash muhim ilmiy vazifalardan hisoblanadi.

Shu nuqtayi nazardan, ushbu tadqiqotning **maqsadi** generativ sun'iy intellekt texnologiyalaridan foydalanishning ingliz tilini o'qitish samaradorligiga ta'sirini aniqlash, uning didaktik imkoniyatlari va pedagogik cheklovlarini tahlil qilishdan iborat. Tadqiqot doirasida generativ sun'iy intellekt vositalarining ta'limni shaxsiylashtirish, tezkor feedback taqdim etish, kommunikativ mashqlarni tashkil etish, mustaqil ta'limni qo'llab-quvvatlash hamda ingliz tilidagi asosiy nutq faoliyati turlarini rivojlantirishdagi imkoniyatlariga alohida e'tibor qaratiladi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR TAHLILI

Generativ sun'iy intellekt texnologiyalarining xorijiy tillarni, xususan, ingliz tilini o'qitishdagi imkoniyatlari 2022-yil oxiridan boshlab amaliy tilshunoslik va raqamli pedagogikaning eng faol tadqiqot yo'nalishlaridan biriga aylandi. Dastlabki ilmiy ishlarda ChatGPT kabi katta til modellariga asoslangan vositalarning pedagogik imkoniyatlari nazariy jihatdan baholangan bo'lsa, keyingi tadqiqotlarda ularning yozish, gapirish, grammatika, lug'at, feedback, motivatsiya va mustaqil ta'limga ta'sirini eksperimental tekshirishga e'tibor kuchaydi. Mavjud tadqiqotlarning umumiy yo'nalishi generativ sun'iy intellektni o'qituvchining o'rnini bosuvchi texnologiya sifatida emas, balki individual o'rganish, muloqot va qayta aloqa imkoniyatlarini kengaytiruvchi pedagogik vosita sifatida ko'rish zarurligini ko'rsatadi.

Generativ sun'iy intellektning til ta'limidagi nazariy imkoniyatlarini dastlab tizimli tavsiflagan tadqiqotchilar qatorida **L. Kohnke, B. L. Moorhouse va D. Zou** alohida o'rin tutadi. Ularning 2023-yilda *RELC Journal*da chop etilgan "ChatGPT for Language Teaching and Learning" tadqiqotida ChatGPTning til o'qitish va o'rganish uchun didaktik affordanslari tahlil qilingan. Mualliflar ushbu texnologiyaning dialogik muloqot yaratish, talaba ehtiyojlariga mos javob berish, o'quv materiallarini ishlab chiqish va til amaliyotini qo'llab-quvvatlash imkoniyatlarini ko'rsatish bilan birga, undan samarali foydalanish uchun o'qituvchi va talabalarda tegishli raqamli kompetensiyalar shakllangan bo'lishi kerakligini ta'kidlaydilar. Shuningdek, ular AI vositalarining pedagogik foydasi foydalanuvchining to'g'ri prompt tuzishi, hosil qilingan axborotni tekshirishi va texnologiyadan etik foydalanish qobiliyatiga bog'liqligini ilgari suradilar.

Y. Xiao va Y. Zhi 2023-yilda EFL o'rganuvchilarining ChatGPTdan til o'rganish topshiriqlarida foydalanish tajribasi va qarashlarini tadqiq qilgan. Tadqiqotda ChatGPTning individual til mashqlari, tarjima, yozuvni qo'llab-quvvatlash, savol-javob hamda turli o'quv vazifalarini bajarishda qo'llanish imkoniyatlari aniqlangan. Mualliflar o'rganuvchilarning generativ Alga munosabatida ikki tomonlama holat mavjudligini ko'rsatadilar: bir tomondan, u tezkor yordam, interaktiv muloqot va moslashtirilgan o'rganish imkonini yaratadi, ikkinchi tomondan esa uning javoblarini mutlaq ishonchli deb qabul qilish mumkin emas. Shu sababli ChatGPTdan foydalanish tanqidiy axborot savodxonligi bilan birgalikda tashkil qilinishi lozim.

Generativ sun'iy intellektning ingliz tilidagi **yozma nutq** ko'nikmalariga ta'siri hozirgi ilmiy adabiyotlarda eng ko'p o'rganilgan yo'nalish hisoblanadi. **S. Mahapatra** tomonidan 2024-yilda *Smart Learning Environments* jurnalida chop etilgan aralash metodli intervensiya tadqiqotida ChatGPT bakalavriat bosqichidagi ESL talabalarining akademik yozuvi uchun formativ feedback vositasi sifatida qo'llangan. Eksperimental natijalarda ChatGPT bilan ishlagan talabalar ikki post-testda nazorat guruhiga nisbatan yaxshiroq natijalarni namoyish etgan; rivojlanish, xususan, g'oyalarni aniqroq shakllantirish, gap va fikrlar o'rtasidagi bog'liqlik hamda grammatik aniqlikda kuzatilgan. Tadqiqot muallifi tezkor va

shaxsiylashtirilgan feedbackning yozuvni takomillashtirish imkoniyatini qayd etgan, biroq samaradorlik talabalarini AI bilan ishlashga oldindan tayyorlash va o'qituvchining metodik yo'naltirishi bilan bog'liq ekanligini ham ta'kidlagan.

Shunga yaqin natijalar **P. Polakova va P. Ivenz** tomonidan 2024-yilda amalga oshirilgan tadqiqotda ham qayd etilgan. Mualliflar 110 nafar universitet talabasining ChatGPT orqali olgan feedbackini aralash metodlar yordamida o'rganganlar. Natijalar AI yordamidagi qayta aloqa yozuvning ixchamligi, grammatik aniqligi, muhim axborotni matnga kiritish va ayrim grammatik konstruksiyalardan foydalanishni yaxshilashi mumkinligini ko'rsatgan. Biroq talabalar orasida ChatGPTning ayrim javoblariga ishonmaslik, undan ortiqcha foydalanish natijasida kognitiv passivlik yuzaga kelishi va noto'g'ri javoblar olish haqidagi xavotirlar ham kuzatilgan. Bu natijalar generativ AI feedbackini o'qituvchi feedbackining to'liq muqobili sifatida emas, balki uni to'ldiruvchi vosita sifatida qo'llash maqsadga muvofiqligini ko'rsatadi.

Generativ AI imkoniyatlari faqat writing bilan cheklanmaydi. **C. Wang, B. Zou, Y. Du va Z. Wang** tomonidan 2024-yilda *System* jurnalida chop etilgan eksperimental tadqiqotda suhbatga asoslangan generativ AI chatbotlarining EFL talabalarining ingliz tilida muloqot qilishga tayyorligi, speaking anxiety, o'z kommunikativ kompetensiyasini baholashi va speaking performance ko'rsatkichlariga ta'siri o'rganilgan. Tadqiqotda 99 nafar xitoylik bakalavr uchta teng guruhga ajratilgan: nazorat guruhi o'qituvchi va talabalar bilan an'anaviy speaking mashqlarini bajargan, ikki eksperimental guruh esa turli xususiyatlarga ega generativ AI chatbotlari bilan muloqot qilgan. Ushbu tadqiqot generativ AI vositalarini ingliz tilidagi og'zaki kommunikatsiyani mashq qilish uchun doimiy va nisbatan xavfsiz raqamli suhbatdosh sifatida qo'llash mumkinligini empirik jihatdan o'rganishi bilan muhimdir.

Generativ AI chatbotlari, ayniqsa, chet tilida gapirishdan xavotirlanadigan talabalar uchun yangi imkoniyat yaratadi. Talaba AI bilan muloqot jarayonida inson auditoriyasi oldidagi xato qilish qo'rquvisiz savol berishi, javobni qayta shakllantirishi va bir xil kommunikativ vaziyatni bir necha marta mashq qilishi mumkin. Shu bilan birga, Wang va hammualliflarining tadqiqoti chatbot dizayni ham pedagogik natijaga ta'sir qilishini ko'rsatadi: matn, ovoz va inson qiyofasiga o'xshash avatar kabi turli interaktiv elementlarga ega tizimlar bir xil pedagogik tajribani bermaydi. Demak, ingliz tilini o'qitishda "AI ishlatildi yoki ishlatilmadi" degan umumiy mezon tashqari, qaysi turdagi AI interfeysi va qanday pedagogik topshiriq qo'llangani ham hisobga olinishi zarur.

Generativ AI orqali ingliz tilini o'qitishga oid mavjud empirik tadqiqotlarni keng miqyosda umumlashtirgan **C. K. Lo, P. L. H. Yu, S. Xu, D. T. K. Ng va M. S.-y. Jong**ning 2024-yildagi sistematik sharhi alohida ahamiyatga ega. Mualliflar ChatGPT paydo bo'lganidan keyingi taxminan bir yarim yil ichida e'lon qilingan **70 ta empirik ESL/EFL tadqiqotini** tahlil qilganlar. Natijalarga ko'ra, ChatGPT o'quv imkoniyatlarini kengaytirish, shaxsiylashtirilgan ta'limni tashkil etish va o'qituvchiga metodik yordam berish salohiyatiga ega. Shu bilan birga, noto'g'ri axborot hosil qilish, maxfiylik, akademik halollik va AI javoblariga ortiqcha ishonish kabi muammolar ham muntazam qayd etilgan.

Lo va hammualliflarning tahlili yana bir muhim holatni ko'rsatadi: generativ AI bo'yicha mavjud ESL/EFL tadqiqotlarining katta qismi **writing** yo'nalishiga qaratilgan, speaking, listening va reading bo'yicha empirik dalillar esa nisbatan kamroq. Shuningdek, AI yordamidagi o'qitishni an'anaviy metod bilan bevosita taqqoslaydigan qat'iy eksperimental va kvazieksperimental tadqiqotlar yetarli emas. Shu sababli mualliflar standartlashtirilgan testlar, talabalar yaratgan real ishlar va uzoq muddatli tajriba-sinovlarni o'z ichiga olgan kuchliroq tadqiqot dizaynlarini tavsiya etganlar.

B. Li va hammualliflari tomonidan amalga oshirilgan sistematik sharhda ChatGPT va til ta'limiga bag'ishlangan dastlabki bir yillik ilmiy adabiyotlar PRISMA tamoyillari asosida tahlil qilinib, yakuniy tanlovga 36 ta tadqiqot kiritilgan. Tadqiqot ChatGPTning til o'rganish sohasida juda qisqa vaqt ichida keng ilmiy qiziqish uyg'otganini, biroq dastlabki nashrlarning katta qismi texnologiyaning imkoniyatlarini tavsiflash va foydalanuvchilar qarashlarini o'rganishga qaratilganini ko'rsatadi. Bu esa generativ AI haqidagi ijobiy pedagogik taxminlarni haqiqiy til natijalari bilan tekshiradigan eksperimental tadqiqotlar zarurligini kuchaytiradi.

Keyingi sistematik tadqiqotlarda empirik baza yanada kengaygani kuzatiladi. 2025-yilda e'lon qilingan generativ AI va til ta'limiga oid sistematik sharhda 2023–2024-yillar davomida chop etilgan **144 ta peer-reviewed empirik tadqiqot** tahlil qilingan. Sharhda tadqiqotlarning asosiy qismi oliy ta'lim va EFL kontekstida amalga oshirilgani aniqlangan. Bu holat generativ AI til ta'limida tez rivojlanayotgan tadqiqot sohasi ekanini ko'rsatsa-da, turli yosh guruhlari, ta'lim bosqichlari, boshqa tillar va uzoq muddatli ta'lim natijalariga oid dalillarni kengaytirish zarur ekanligini ham ko'rsatadi.

Tadqiqotlarda AI vositalarining samaradorligi bilan bir qatorda, **o'qituvchining roli** masalasiga ham jiddiy e'tibor qaratilmoqda. Zamonaviy yondashuvlarda generativ sun'iy intellekt o'qituvchining pedagogik ekspertizasi, talabaning emotsional holatini tushunishi, pragmatik vaziyatni baholashi va tanqidiy fikrlashni rivojlantirish funksiyalarini to'liq almashtira olmasligi ta'kidlanadi. GenAI integratsiyasi, aksincha, o'qituvchidan topshiriqlarni qayta loyihalash, promptlardan didaktik maqsadda foydalanish, AI yaratgan materiallarni verifikatsiya qilish va talabalarda AI savodxonligini shakllantirish kabi yangi kompetensiyalarni talab qiladi.

Adabiyotlarning qiyosiy tahlili generativ sun'iy intellektning ingliz tilini o'qitish samaradorligiga ta'sirini **bir yoqlama ijobiy yoki salbiy hodisa sifatida baholash ilmiy jihatdan yetarli emasligini** ko'rsatadi. Uning natijasi texnologiyaning mavjudligidan ko'ra, undan qanday didaktik maqsadda foydalanilishi, topshiriqning tuzilishi, o'rganuvchining til darajasi, AI bilan ishlash savodxonligi, feedback turi va o'qituvchi nazoratiga ko'proq bog'liq. Writing bo'yicha mavjud empirik tadqiqotlar tezkor va individual feedbackning ijobiy ta'sirini ko'rsatayotgan bo'lsa, speaking

bo'yicha tadqiqotlar AI bilan dialogik muloqotning kommunikativ amaliyot va affektiv omillarga ta'sirini ko'rsatmoqda. Biroq reading, listening, uzoq muddatli bilim saqlanishi va haqiqiy kommunikativ vaziyatga transfer masalalari yetarlicha o'rganilmagan.

Shu asosda mazkur tadqiqot uchun muhim **ilmiy bo'shliq** aniqlanadi. Mavjud adabiyotlarning aksariyatida ChatGPT yoki boshqa generativ AI vositalarining alohida kompetensiyaga, ayniqsa yozma nutqqa ta'siri o'rganilgan. Ingliz tilini o'qitish **samaradorligini kompleks ravishda**, ya'ni leksik-grammatik rivojlanish, speaking va writing ko'nikmalari, kommunikativ faollik, o'quv motivatsiyasi, mustaqil ta'lim va feedbackdan foydalanish qobiliyatining o'zaro bog'liqligida baholovchi tadqiqotlar esa nisbatan kam. Shuning uchun generativ AI texnologiyalarini aniq pedagogik ssenariy asosida joriy etib, tajriba va nazorat guruhlarini natijalarini taqqoslash orqali ularning ingliz tilini o'qitish samaradorligiga ta'sirini empirik aniqlash mazkur tadqiqotning ilmiy ahamiyatini belgilaydi. Bu xulosa mavjud sistematik sharhlarda qayd etilgan eksperimental dalillar, til ko'nikmalari va tadqiqot dizaynlariga oid bo'shliqlar asosida chiqarildi.

MUHOKAMA VA NATIJALAR

Generativ sun'iy intellekt texnologiyalarining ingliz tilini o'qitish jarayoniga integratsiyalashuvi ta'limning mazmuni, tashkil etish shakllari va o'qituvchi-talaba o'zaro munosabatlarini sezilarli darajada o'zgartirmoqda. Mavjud ilmiy manbalar, pedagogik kuzatuvlar va generativ sun'iy intellekt vositalarining didaktik imkoniyatlarini qiyosiy tahlil qilish natijalari ushbu texnologiyalarning samaradorligi, avvalo, ularning maqsadga muvofiq metodik qo'llanilishiga bog'liq ekanligini ko'rsatdi. Generativ AI o'z-o'zidan ta'lim natijasini oshiruvchi vosita emas; uning didaktik qiymati topshiriq dizayni, talabaning til darajasi, o'qituvchi nazorati va AI tomonidan taqdim etilgan ma'lumotlarni tanqidiy tekshirish mexanizmlarining mavjudligi bilan belgilanadi.

Tahlil natijalariga ko'ra, generativ sun'iy intellektning ingliz tilini o'qitishdagi eng muhim afzalliklaridan biri **ta'limni shaxsiylashtirish** imkoniyatidir. An'anaviy auditoriya sharoitida bir guruhdagi talabalar uchun umumiy mazmundagi topshiriqlar taklif etilishi ko'p uchraydi. Natijada boshlang'ich darajadagi talaba uchun vazifa murakkab, yuqori darajadagi talaba uchun esa yetarlicha rivojlantiruvchi bo'lmasligi mumkin. Generativ AI yordamida bir xil mavzu bo'yicha turli murakkablik darajasidagi mashqlar, dialoglar, matnlar va savollarni shakllantirish mumkin. Masalan, "Environmental Problems" mavzusi bo'yicha A2 darajadagi o'rganuvchiga sodda gaplar asosidagi dialog, B1-B2 darajadagi talabaga muammoli savollar, yuqori darajadagi o'rganuvchiga esa argumentativ munozara yoki akademik esse topshirig'i taqdim etilishi mumkin. Bu holat differensial va adaptiv o'qitish tamoyillarini amaliyotga tatbiq qilish imkoniyatini kengaytiradi.

Generativ AI vositalarining ikkinchi muhim didaktik imkoniyati **tezkor va individual feedback** bilan bog'liq. Ingliz tilini o'rganishda talaba o'z xatosi haqida imkon qadar tez ma'lumot olishi muhim. Oddiy auditoriya sharoitida o'qituvchi har bir talabaga batafsil individual tahlil berishga doimo ulgurmasligi mumkin. Generativ sun'iy intellekt esa yozilgan gap, paragraf yoki esse yuzasidan grammatik, leksik va uslubiy tavsiyalarni tez taqdim eta oladi. Biroq ushbu imkoniyatdan foydalanishda faqat "xatoni tuzatib ber" tamoyiliga asoslanish pedagogik jihatdan yetarli emas. Samaraliroq yondashuvda AI talabaga xatoning turini aniqlash, sababini tushuntirish, to'g'ri variantni topishga yo'naltirish va keyinchalik shunga o'xshash yangi topshiriq yaratish uchun qo'llanilishi lozim.

Masalan, talaba "*He goes to university every day*" jumlasini yozgan holatda generativ AI darhol "*He goes to university every day*" shaklini taqdim etishi mumkin. Lekin pedagogik nuqtayi nazardan samaraliroq variant talabaning uchinchi shaxs birlikda Present Simple fe'liga **-s/-es** qo'shimchasi qo'shilishi qoidasini anglab yetishiga yordam berishdir. Shundan so'ng AI xuddi shu grammatik hodisani mustahkamlash uchun yangi kontekstual mashqlar yaratishi mumkin. Shu tariqa AI xatoni avtomatik bartaraf etuvchi vositadan metakognitiv o'rganishni qo'llab-quvvatlovchi vositaga aylantiriladi.

Muhokama jarayonida generativ sun'iy intellektning **yozma nutq ko'nikmalarini rivojlantirishdagi** imkoniyatlari ayniqsa yuqori ekanligi aniqlandi. Generativ AI talabaga brainstorming, reja tuzish, argumentlarni tartibga solish, matnni qayta ko'rib chiqish, grammatik va stilistik xatolarni aniqlash hamda yakuniy matnni tahrirlash bosqichlarida yordam bera oladi. Bunday imkoniyat writing jarayonini bir martalik yakuniy mahsulot yaratishdan ko'ra, bosqichma-bosqich takomillashtiriladigan faoliyatga aylantiradi. Talaba dastlab mustaqil matn yaratib, keyinchalik AI feedbacki yordamida uni qayta ishlasa, texnologiya writing kompetensiyasini rivojlantiruvchi vosita vazifasini bajaradi. Aksincha, undan talabaga tayyor esse yaratib berish uchun foydalanilganda, o'quv jarayonining kognitiv qiymati pasayadi.

Shu sababli generativ AI bilan writing faoliyatini tashkil etishda "**avval talaba - keyin AI - so'ng talaba refleksiya**" tamoyili samarali deb baholandi. Bunda talaba birinchi variantni mustaqil yozadi, keyin AI orqali feedback oladi, berilgan tavsiyalarni tekshiradi va o'z qaroriga ko'ra matnni qayta ishlaydi. Yakuniy bosqichda esa qaysi o'zgarishlarni nima sababdan amalga oshirganini izohlaydi. Bunday tashkil etish talabaning yozuv ko'nikmasi bilan bir qatorda, tanqidiy fikrlash va refleksiv qobiliyatini ham rivojlantiradi.

Generativ sun'iy intellektning **og'zaki nutq va kommunikativ kompetensiyani rivojlantirishdagi** imkoniyatlari ham alohida ahamiyatga ega. Talabalar AI bilan turli rol va kommunikativ vaziyatlarda dialog tashkil etishlari mumkin. Masalan, AIga "You are a hotel receptionist and I am a tourist", "Act as a job interviewer", "Discuss climate change with me at B2 level" kabi vazifalar berilishi orqali real kommunikatsiyaga yaqin nutq muhiti hosil qilinadi. Bunday mashqlar, ayniqsa, auditoriyada faol gapirishga qiynaladigan talabalar uchun foydali bo'lishi mumkin, chunki ular xato qilishdan xavotirlanmasdan dialogni takrorlash va o'z nutqini takomillashtirish imkoniyatiga ega bo'ladilar.

Shu bilan birga, AI bilan dialog insonlararo real muloqotning to'liq o'rnini bosa olmaydi. Ingliz tilidagi kommunikatsiya nafaqat grammatik jihatdan to'g'ri jumla yaratish, balki suhbatdoshning emotsional reaksiyasi, pragmatik maqsadi, madaniy kontekst, kinoya, noverbal signal va kommunikativ strategiyalarni tushunishni ham talab etadi. Shu sababli generativ AI bilan individual mashqlarni juftlik va guruhdagi real kommunikativ faoliyat bilan uyg'unlashtirish zarur. Eng maqbul modelda AI tayyorgarlik va individual repetitsiya vositasi, auditoriyadagi insonlararo muloqot esa kommunikativ kompetensiyaning real qo'llanish maydoni bo'lib xizmat qiladi.

Generativ AI **leksik kompetensiyaning rivojlantirishida** ham an'anaviy lug'at yodlash usullariga nisbatan kontekstual imkoniyatlarni kengaytiradi. Talaba yangi so'zning ma'nosi bilan bir qatorda, uning sinonimlari, antonimlari, kollokatsiyalari, formal va informal variantlari hamda turli kontekstlarda ishlatilishiga oid misollarni olishi mumkin. Masalan, "important" so'zi uchun *essential, significant, crucial, vital* kabi variantlarning stilistik va semantik farqlarini kontekst asosida tushuntirish mumkin. Bu jarayon so'zni izolyatsiyalangan holda yodlashdan uning kommunikativ qo'llanishini anglashga o'tishni ta'minlaydi.

Grammatikani o'qitishda generativ AI bir xil grammatik hodisani turli kommunikativ vaziyatlarda mashq qilish imkonini beradi. O'qituvchi yoki talaba til darajasini, mavzuni va mashq turini ko'rsatgan holda maqsadli topshiriqlar yaratishi mumkin. Biroq grammatik tushuntirishlarning har doim ham mutlaq to'g'ri bo'lmasligi ehtimoli mavjudligi sababli, o'qituvchi yoki ishonchli grammatik manba bilan verifikatsiya qilish muhim bo'lib qoladi.

Tahlil natijalarini ingliz tilini o'qitishning asosiy yo'nalishlari kesimida quyidagicha umumlashtirish mumkin:

Yo'nalish	Generativ AI imkoniyati	Kutiladigan pedagogik natija	Asosiy xavf
Writing	Matnni tahlil qilish, feedback, rejalashtirish	Aniqlik, izchillik, tahrirlash ko'nikmasi	Tayyor matnga qaramlik
Speaking	Dialog va rolli vaziyatlarni modellashtirish	Nutqiy faollik, erkinlik, mashq hajmining ortishi	Real muloqotning kamayishi
Grammar	Individual mashq va tushuntirish	Grammatik aniqlik	Noto'g'ri AI izohi
Vocabulary	Kontekst, kollokatsiya va misollar yaratish	Faol lug'atning kengayishi	Kontekstsiz yoki noo'rin birliklar
Reading	Matnni darajaga moslashtirish, savollar yaratish	Tushunish va tahlil ko'nikmalari	Asl matndan uzoqlashish
Independent learning	24/7 maslahat va qo'shimcha mashqlar	O'quv avtonomiyasining ortishi	Haddan tashqari qaramlik
Feedback	Tezkor va individual javob	Xatoni anglash va o'zini tuzatish	AI tavsiyasini tanqidsiz qabul qilish

Muhokama natijalarida generativ AI vositalari **mustaqil ta'limni kuchaytirishi** mumkinligi ham aniqlandi. Talaba auditoriya mashg'ulotidan tashqari vaqtda tushunmagan mavzuni soddada tushuntirishni so'rashi, qo'shimcha mashq yaratishi, inglizcha suhbat olib borishi yoki yozgan matniga feedback olishi mumkin. Shu jihatdan generativ AI o'qituvchi bilan bevosita aloqa mavjud bo'lmagan vaqtda ham o'quv faoliyatining davomiyligini ta'minlaydi. Biroq bu imkoniyat talabaning o'z o'qishini mustaqil boshqarish kompetensiyasi yetarlicha shakllangan taqdirdagina samarali bo'ladi.

Tadqiqot doirasidagi tahlil generativ AI bilan ishlashda **prompt savodxonligi** yangi didaktik kompetensiya sifatida shakllanayotganini ham ko'rsatdi. Talabaning "English teach me" kabi umumiy so'rovi bilan "I am a B1-level EFL student. Ask me five questions about environmental problems one at a time, correct only major grammar errors after each response and explain them briefly" kabi aniq so'rovi o'rtasidagi pedagogik natija keskin farq qiladi. Demak, talabalarni generativ AI vositalaridan samarali foydalanishga o'rgatishda ular qanday savol berish, vazifani qanday chegaralash, til darajasini ko'rsatish va olingan javobni qanday tekshirishni ham o'zlashtirishi lozim.

Generativ AI vositalaridan foydalanishning asosiy muammolaridan biri **akademik halollik** masalasidir. Talaba sun'iy intellekt yordamida tayyor esse, tarjima yoki boshqa topshiriqni yaratib, uni o'z faoliyatining natijasi sifatida taqdim etishi mumkin. Bunday holatda texnologiya ta'lim samaradorligini oshirish o'rniga talabaning mustaqil fikrlash, yozish va muammoni hal qilish ko'nikmalarini cheklaydi. Shu sababli topshiriqlarni "AI ishlatish mumkin/taqiqlanadi" kabi soddada qarama-qarshilik asosida emas, balki AI qaysi bosqichda va qanday maqsadda qo'llanishi mumkinligini aniq belgilash asosida loyihalash maqsadga muvofiq.

Masalan, talaba AI orqali mavzu bo'yicha beshta argument ishlab chiqishi mumkin, lekin qaysi argumentlarni tanlashini va yakuniy matnni mustaqil yozishini talab qilish mumkin. Yoki AI feedbackidan foydalanishga ruxsat berilib, talaba yakuniy ish bilan birga dastlabki variant va qanday tuzatishlar kiritilganini ko'rsatishi mumkin. Bunday yondashuv generativ sun'iy intellektni akademik halollikka tahdid qiluvchi "tayyor javob mashinasi"dan ta'lim jarayonini ochiq va refleksiv tashkil etuvchi vositaga aylantiradi.

Natijalar generativ sun'iy intellekt integratsiyasi sharoitida **o'qituvchining roli kamaymasligini**, aksincha, mazmunan o'zgarishini ko'rsatadi. O'qituvchi endilikda faqat bilim va javoblarni yetkazib beruvchi emas, balki AI bilan boyitilgan ta'lim muhitini loyihalovchi, topshiriqlar sifatini boshqaruvchi, AI javoblarini tanqidiy baholashni o'rgatuvchi va akademik halollikni ta'minlovchi pedagogik moderator vazifasini bajaradi. O'qituvchining AI savodxonligi past bo'lgan sharoitda texnologiyaning imkoniyatlaridan to'liq foydalanish yoki uning xavflarini nazorat qilish qiyinlashadi.

Muhokama natijalari mavzuga oid mavjud empirik tadqiqotlar bilan hamohang. Mahapatra tomonidan akademik writingda ChatGPT feedbackidan foydalanishga oid olingan natijalar generativ AI tezkor va individual qayta aloqa orqali yozma nutqni qo'llab-quvvatlashini ko'rsatgan bo'lsa, Wang va hammualliflarining tadqiqoti generativ chatbotlardan speaking amaliyotida foydalanish imkoniyatlarini ochib bergan. Lo va hammualliflari tomonidan o'tkazilgan sistematik tahlil esa generativ AI til ta'limida shaxsiylashtirish va o'quv imkoniyatlarini kengaytirishi bilan birga, noto'g'ri axborot, ortiqcha qaramlik va akademik halollik kabi xavflarni ham yuzaga chiqarishini ko'rsatadi.

Umuman olganda, tahlil natijalari generativ sun'iy intellekt texnologiyalarining ingliz tilini o'qitish samaradorligiga ta'siri **uchta o'zaro bog'liq shart** asosida yuzaga kelishini ko'rsatadi: birinchidan, AI vositasi aniq lingvodidaktik maqsadga xizmat qilishi; ikkinchidan, talaba AI yaratgan javobning passiv iste'molchisi emas, uni tahlil qiluvchi va qayta ishlovchi faol subyekt bo'lishi; uchinchidan, o'qituvchi pedagogik nazorat, verifikatsiya va refleksiya jarayonini tashkil etishi zarur. Ushbu shartlar bajarilganda generativ AI ingliz tilini o'qitishni shaxsiylashtirish, kommunikativ mashqlar hajmini kengaytirish, tezkor feedback berish va mustaqil ta'limni qo'llab-quvvatlash orqali ta'lim samaradorligini oshiruvchi vosita sifatida xizmat qilishi mumkin. Aks holda, undan nazoratsiz foydalanish tayyor javoblarga qaramlik, kognitiv passivlik va akademik halollik muammolarini kuchaytirishi ehtimoli mavjud.

Shunday qilib, generativ sun'iy intellektning ingliz tilini o'qitishga integratsiyalashning asosiy pedagogik vazifasi texnologiyadan ko'proq foydalanish emas, balki undan **maqsadli, tanqidiy, metodik jihatdan asoslangan va talabaning mustaqil faoliyatini saqlab qoladigan shaklda foydalanishdan** iboratdir.

XULOSA

Generativ sun'iy intellekt texnologiyalarining ingliz tilini o'qitish jarayoniga integratsiyalashuvi zamonaviy xorijiy til ta'limining muhim innovatsion yo'nalishlaridan biri hisoblanadi. Tadqiqot natijalari generativ AI vositalari o'quv jarayonini shaxsiylashtirish, tezkor va individual feedback berish, kommunikativ vaziyatlarni modellash, yozma va og'zaki nutq ko'nikmalarini rivojlantirish, lug'at boyligini kengaytirish hamda mustaqil ta'lim faoliyatini qo'llab-quvvatlash uchun keng pedagogik imkoniyatlarga ega ekanligini ko'rsatdi.

Tahlillar shuni ko'rsatdiki, generativ sun'iy intellektning ingliz tilini o'qitish samaradorligiga ta'siri bevosita texnologiyaning o'ziga emas, balki undan qanday metodik maqsadda foydalanilishiga bog'liq. Agar AI vositalari tayyor javob yaratish uchun emas, balki talabaning mustaqil fikrlashi, xatolarini tahlil qilishi, nutqini takomillashtirishi va yangi kommunikativ vaziyatlarda faol ishtirok etishini qo'llab-quvvatlash uchun qo'llansa, ularning pedagogik samaradorligi yuqori bo'lishi mumkin. Ayniqsa, "talabaning mustaqil faoliyati – AI feedbacki – qayta ishlash – o'qituvchi nazorati – refleksiya" ketma-ketligi asosidagi yondashuv samarali metodik mexanizm sifatida namoyon bo'ladi.

Generativ AI texnologiyalarining yozma nutqni rivojlantirishdagi imkoniyatlari alohida ahamiyatga ega. Ular talabalarga matn tuzilishini takomillashtirish, grammatik va leksik xatolarni aniqlash, argumentlarni mantiqiy tashkil etish va yozuvni bosqichma-bosqich tahrirlash imkonini beradi. Og'zaki nutqda esa AI chatbotlari individual dialog, rolli vaziyat va kommunikativ mashqlarni tashkil etish orqali talabaga ingliz tilida muntazam mashq qilish uchun qo'shimcha muhit yaratadi. Shu bilan birga, AI bilan muloqot real insonlararo kommunikatsiyaning to'liq o'rnini bosa olmasligi sababli, bunday mashqlar an'anaviy juftlik va guruh faoliyati bilan uyg'unlashtirilishi lozim.

Tadqiqot natijalari generativ sun'iy intellekt vositalarining adaptiv va differensial o'qitishni tashkil etishdagi ahamiyatini ham tasdiqlaydi. Talabaning til darajasi, individual ehtiyoji va o'zlashtirish sur'atiga mos topshiriqlarni yaratish imkoniyati bir guruh ichidagi individual farqlarni hisobga olishga yordam beradi. Bu esa ingliz tilini o'qitishda shaxsga yo'naltirilgan yondashuvni kuchaytiradi.

Biroq generativ AI vositalarining imkoniyatlari bilan bir qatorda, ularning ayrim xavf va cheklovlarini ham hisobga olish zarur. Noto'g'ri yoki ishonchsiz ma'lumotlarning generatsiya qilinishi, talabalarining tayyor javoblarga ortiqcha tayanishi, mustaqil fikrlashning susayishi, akademik halollik muammolari va AI tomonidan taqdim etilgan tavsiyalarni tanqidsiz qabul qilish ta'lim samaradorligiga salbiy ta'sir ko'rsatishi mumkin. Shu sababli AI yaratgan ma'lumotlarni verifikatsiya qilish, foydalanish chegaralarini belgilash va talabalarda AI savodxonligini shakllantirish muhim pedagogik talab hisoblanadi.

Generativ sun'iy intellektning joriy etilishi sharoitida o'qituvchining roli kamaymaydi, aksincha, yangi mazmun bilan boyiydi. O'qituvchi AI bilan integratsiyalashgan topshiriqlarni loyihalovchi, o'quv faoliyatini boshqaruvchi, talabalarni tanqidiy fikrlashga yo'naltiruvchi, axborot ishonchligini nazorat qiluvchi va akademik halollik tamoyillarini ta'minlovchi pedagogik moderatorga aylanadi. Demak, generativ AI texnologiyalaridan samarali foydalanish o'qituvchilarning raqamli va AI kompetensiyalarini rivojlantirishni ham talab etadi.

Umuman olganda, generativ sun'iy intellektning ingliz tilini o'qitish samaradorligini oshirish uchun katta pedagogik salohiyatga ega. Uning eng katta qiymati o'qituvchini almashtirishda emas, balki ta'limni individuallashtirish, o'quvchining faoliyatini qo'llab-quvvatlash, feedback imkoniyatlarini kengaytirish va til amaliyoti uchun yangi sharoit yaratishda

namoyon bo'ladi. Shu bois generativ AI vositalarini ingliz tili ta'limiga integratsiyalash jarayoni texnologik yangilik sifatida emas, balki aniq lingvodidaktik maqsad, pedagogik nazorat va talabning mustaqil fikrlash faoliyatini saqlab qolishga asoslangan tizimli yondashuv sifatida tashkil etilishi maqsadga muvofiq.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Kohnke L., Moorhouse B. L., Zou D. ChatGPT for Language Teaching and Learning // RELC Journal. – 2023. – Vol. 54, No. 2. – P. 537–550. – DOI: 10.1177/00336882231162868.
2. Xiao Y., Zhi Y. An Exploratory Study of EFL Learners' Use of ChatGPT for Language Learning Tasks: Experience and Perceptions // Languages. – 2023. – Vol. 8, No. 3. – Article 212. – DOI: 10.3390/languages8030212.
3. Escalante J., Pack A., Barrett A. AI-Generated Feedback on Writing: Insights into Efficacy and ENL Student Preference // International Journal of Educational Technology in Higher Education. – 2023. – Vol. 20. – Article 57. – DOI: 10.1186/s41239-023-00425-2.
4. Mahapatra S. Impact of ChatGPT on ESL Students' Academic Writing Skills: A Mixed Methods Intervention Study // Smart Learning Environments. – 2024. – Vol. 11. – Article 9. – DOI: 10.1186/s40561-024-00295-9.
5. Polakova P., Ivenz P. The Impact of ChatGPT Feedback on the Development of EFL Students' Writing Skills // Cogent Education. – 2024. – Vol. 11, No. 1. – Article 2410101. – DOI: 10.1080/2331186X.2024.2410101.
6. Wang C., Zou B., Du Y., Wang Z. The Impact of Different Conversational Generative AI Chatbots on EFL Learners: An Analysis of Willingness to Communicate, Foreign Language Speaking Anxiety, and Self-Perceived Communicative Competence // System. – 2024. – Vol. 127. – Article 103533. – DOI: 10.1016/j.system.2024.103533.
7. Tram N. H. M., Nguyen T. T., Tran C. D. ChatGPT as a Tool for Self-Learning English among EFL Learners: A Multi-Methods Study // System. – 2024. – Vol. 127. – Article 103528. – DOI: 10.1016/j.system.2024.103528.
8. Lo C. K., Yu P. L. H., Xu S., Ng D. T. K., Jong M. S.-Y. Exploring the Application of ChatGPT in ESL/EFL Education and Related Research Issues: A Systematic Review of Empirical Studies // Smart Learning Environments. – 2024. – Vol. 11. – Article 50. – DOI: 10.1186/s40561-024-00342-5.
9. Moorhouse B. L., Wong K. M., Li L. Teaching with Technology in the Post-Pandemic Digital Age: Technological Normalisation and AI-Induced Disruptions // RELC Journal. – 2023. – DOI: 10.1177/00336882231176929.
10. Li B. et al. A Systematic Review of the First Year of Publications on ChatGPT and Language Education: Examining Research on ChatGPT's Use in Language Learning and Teaching // Computers and Education: Artificial Intelligence. – 2024. – Article 100266. – DOI: 10.1016/j.caeai.2024.100266.